

01.02.2025 / 12.00-18.00

A SALONU [Giriş](#)

1. Oturum: Fransız ve İtalyan Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Emine ÇAVDAR	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
A.1.1	12.00-12.15	Dr. Emine ÇAVDAR	Analyse de la formation pour les professeurs de l'université d'été du Centre de Linguistique Appliquée (CLA) à Besançon
A.1.2	12.15-12.30	Dr. Deniz Dilşad KARAİL NAZLICAN	Rappresentazioni e Stereotipi di Genere Nella Letteratura per l'Infanzia Italiana
A.1.3	12.30-12.45	Dr. Eshabil BOZKURT	Edmondo De Amicis'in Cuore Adlı Eserindeki Bölüm Başlıkları ve Osmanlı Türkçesine Çevirilerinin "Çeviride Anlam Evrilmesi Dizgeselliği" Bağlamında İncelenmesi
A.1.4			
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 986 8597 4164		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/XJPvQy4ZTPuCG8uF7VqRPA		

2. Oturum: İngiliz Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Kaya ÖZÇELİK	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
A.2.1	13.00-13.15	Dr. Zahra TALEBI Masoumeh TALEBI	The Effects of Teaching Cognitive Strategies on Self-Efficacy and Procrastination in Language Learning
A.2.2	13.15-13.30	Dr. Kaya ÖZÇELİK	The End of The World: Unveiling Dystopian Apocalypse in Caryl Churchill's Far Away
A.2.3	13.30-13.45	Vesile GÜL YILMAZ	University EFL learners' metaphorical perceptions of "learning English" and "English language teacher"
A.2.4	13.45-14.00	Dr. Merve GÜNDAY	Ecological Grief, Solastalgia, and The Dethronement of the Subject of Humanism in Lord Byron's Environmental Apocalypse in "Darkness"
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 986 8597 4164		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/XJPvQy4ZTPuCG8uF7VqRPA		

3. Oturum: İngiliz Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Neslihan GÜNAYDIN ALBAY	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
A.3.1	14.30-14.45	Murat KARAKAŞ	Prufrock: Is he modern Hamlet?
A.3.2	14.45-15.00	Dr. Samet KALECİK	Revisiting Uncanny in The Oblong Box of E.A. Poe
A.3.3	15.15-15.30	Dr. Neslihan GÜNAYDIN ALBAY	Literary Precursors of the New Woman in Halide Edib Adıvar & Olive Schreiner
A.3.4			
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 986 8597 4164		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/XJPvQy4ZTPuCG8uF7VqRPA		

B SALONU GİRİŞ

1. Oturum: Fars, Yunan ve Hint Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Aslı SÜRGİT	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
B.1.1	12.00-12.15	Dr. Aslı SÜRGİT	Sâdik Hidayet'in Gözünden İsfahan
B.1.2	12.15-12.30	Doç. Dr. Sultan Deniz KÜÇÜKER Doç. Dr. Esra YALAZI	Klasik Çağ Atina Hitabeti Üzerine Bir İnceleme: Lysias Söylevleri
B.1.3	12.30-12.45	İlgaz HAKMAN Doç. Dr. Yalçın KAYALI	Kutsal Metin Çevirilerinde Kalıntı Sorunsalı: Aşokâvadâna Örneği
B.1.4.	12.45-13.00	Doç. Dr. Yalçın KAYALI İlgaz HAKMAN	Kâlidâsa'nın Meghadûta Adlı Eserinin Türkçe Çevirisinde Kültürel Unsurların Betimleyici Çeviri Kuramı Açısından İncelenmesi
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 997 5420 4012		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/bbYMC5PRnKljvn5CBd8bA		

2. Oturum: Arap Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Halil BİLİK	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
B.2.1	13.00-13.15	Halil BİLİK	Şanlıurfa'nın Harran ile Viranşehir İlçelerinde Konuşulan Arap Dialektinde Kullanılan Eş Anlamlı Kelimelerin Mukayesesi
B.2.2	13.15-13.30	Suzan BEKEN	İmam Birgivi'nin el-İzhâr Adlı Eserinin Mukayese Yoluyla Ana Dili Arapça Olmayanlara Öğretimindeki Etkisi
B.2.3	13.30-13.45	Halil BİLİK	Şanlıurfa Arapları Tarafından Konuşulan Şâvi Lehçesinde (Harran ve Ceylanpınar Örneği) Sesteş Kelimelerin İncelenmesi
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 997 5420 4012		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/bbYMC5PRnKljvn5CBd8bA		

C SALONU GİRİŞ

1. Oturum: Türk Kültürü

01.02.2025		Oturum başkanı: Doç. Dr. Fatma TEKİN	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
C.1.1	12.00-12.15	Prof. Dr. Yakup YILMAZ Doç. Dr. Gulmira KARİMOVA	Süleyman Çelebi Mevlid'inde Güzellik Kavramı
C.1.2	12.15-12.30	Sima ÖKTE Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA Dr. İlker KARAÖNDER	Osmanlı İmparatorluğu'nda Gabn-i Fahiş: Hukuki ve Sosyal Etkileri (İstanbul Örneği)
C.1.3	12.30-12.45	Doç. Dr. Fatma TEKİN	Kazan Tatarlarının Halk Anlatmalarında Mitolojik Bir Varlık: Şürelî
C.1.4	12.45-13.00	Doç. Dr. Fatma TEKİN	Kazan Tatarlarının Atasözlerinde Toplumsal Cinsiyet: "Kızın gönlünde çocuklu beşik / Erkeğin gönlünde eyerli at (yatar)"
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 917 2750 0877		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/SkuBuoD1SrW6obl6Xm_lww		

2. Oturum: Türk Edebiyatı

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Elif TÜRKER	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
C.2.1	13.30-13.45	Dr. Sylwia FILIPOWSKA	Öner Yağcı "Kardelen" Romanında Çocuk Bakış Açısıyla 12 Eylül Dönemi
C.2.2	13.45-14.00	Dr. Elif TÜRKER	"Yeni Lisan" Hareketinin Öncülü: Genç Kalemeler Dergisinin I. Cildine Yakın Bakış
C.2.3	14.00-14.15	Dr. Yusuf ÇOPUR	Suat Muammer'in Kıskaç Gözler Romanında Kıskaçlık
	14.15-14.30	Dr. Demet KOÇYİĞİT	Türkiye'de Oksidentalizm Araştırmaları ve Risk Oluşturan Eğilimler
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 917 2750 0877		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/SkuBuoD1SrW6obI6Xm_lww		

3. Oturum: Türk Edebiyatı

01.02.2025		Oturum başkanı: Prof. Dr. Ahmet KOÇAK	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
C.3.1	15.00-15.15	Dr. Dilan YAMAÇ	Arlin Çiçekçi'nin Beşerbazın Marifeti Adlı Romanında Postmodernizm
C.3.2	15.15-15.30	Zeynep YILDIRIM	Hayata Post-Apokaliptik Bir Bakış: Kıyamet Sonrası Olağan Bir Gün
C.3.3	15.30-15.45	Seher İLASLAN	Mimesis: Batı Edebiyatında Gerçekliğin Tasviri Adlı Eserde Gerçeklik Algısı
C.3.4	15.45-16.00	Prof. Dr. Ahmet KOÇAK	Bir Nokta'dan Dünyaya Bakmak: Sait Faik Abasıyanık'ın "Haritada Bir Nokta Hikayesi"nde İnsan Manzaraları
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 917 2750 0877		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/SkuBuoD1SrW6obI6Xm_lww		

D SALONU [GİRİŞ](#)

1. Oturum: Türkçe Eğitimi

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Fikriye GÜNDÜZ	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
D.1.1	12.00-12.15	Elif Yağmur FET BOZ	Mert Arık'ın "Naneyi Yedik Lokantası" Adlı Çocuk Kitabının Çocuk Edebiyatı Temel İlkelerine Göre İncelenmesi
D.1.2	12.15-12.30	Dr. Fikriye GÜNDÜZ	Misafir Kolluk Personeline Türkçe Öğretiminde Poster Kullanımı
D.1.3	12.30-12.45	Zeynep ARICI	Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Türk Hikâyelerinin Uyarlanması: Ömer Seyfettin Baharın Tesiri Örneği
D.1.4	12.45-13.00	Mustafa YILDIRIM Doç. Dr. Talat AYTAN	Dijital Araçlarla Zenginleştirilmiş Yaratıcı Yazarlık Atölyesi
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 915 9144 7562		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/5ucswemLQj2ROdGAzJN_Rw		

2. Oturum: Türk Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Prof. Dr.Yakup YILMAZ	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
D.2.1	13.30-13.45	Doç. Dr. Meqsud SELİM	Doğudan Batıya Bakış: Çin'deki Türkiye Araştırmaları Değerlendirmesi
D.2.2	13.45-14.00	Prof. Dr.Yakup YILMAZ İvana DEJANOV	Süleyman Çelebi Mevlid'inde Aydınlık Kavramı
D.2.3	14.00-14.15	Hicran KILINÇ	Yaşar Kemal Binboğalar Efsanesinde Yörüklük Kavramı
	14.15-14.30	Dr. Yasemin ÇÜRÜK	Metafor ve Metoniminin Sözcük Türetmeye Katkısı
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 915 9144 7562		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/5ucswemLQj2ROdGAzJN_Rw		

3. Oturum: Rus Dili

01.02.2025		Oturum başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hadi BAK	
		Salon sorumlusu:	
Kod	Saat	Bildiri sahibi	Bildiri Başlığı
D.3.1	15.00-15.15	Ковтуненко Инна Викторовна Бондаренко Юрий Борисович Курьянов Николай Александрович	Изучение русского языка в Китае как способ приобщения к культуре России (на примере международного просветительского проекта «Тотальный диктант»)
D.3.2	15.15-15.30	Александр Анатольевич Ткачев	Элитарная языковая личность в автобиографической прозе М.Волошина и М. Цветаевой: лингвистический аспект
D.3.3	15.30-15.45	Gaukhar OTTUKTASHOVA Dr. Öğr. Üyesi Hadi BAK	A. P. Çehov'un Öykülerinde Karakter Oluşumunda Sıfatları Rolü ("Savunmasız Bir Yaratık, Anüta, Çocuklar, Yazlıkçı Bayan, Yükselme Sınavı Ve Şişman İle Zayıf" Öykülerinde Örneğinde)
D.3.4	15.45-16.00	Ковтуненко Инна Викторовна	Роль глобальных просветительских проектов в продвижении и популяризации русского языка за рубежом (на примере международной акции «Тотальный диктант»)
Bağlantı	Parola: RumeliSE25 / Kimlik: 915 9144 7562		
	https://medeniyet-edu-tr.zoom.us/meeting/register/5ucswemLQj2ROdGAzJN_Rw		

SEMPOZYUM İSTATİSTİĞİ

01.02.2025 tarihinde düzenlenen

VIII. Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumuna

7 ülkeden [Türkiye, Sırbistan, Polonya, Kazakistan, İran, Çin, Rusya]

41 Bildiri ile [1 Fransızca, 1 İtalyanca, 3 Rusça, 7 İngilizce, 29 Türkçe]

51 Bilim insanı katılmıştır.

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI / TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

Dil Bilimi /Linguistic

Dr. Hakan AYDEMİR Dr. Hakan AYDEMİR

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye İstanbul Medeniyet University, Turkey

Yeni Türk Dili / Modern Turkish

Dr. Beytullah BEKAR Dr. Beytullah BEKAR

Kırklareli Üniversitesi, Türkiye Kırklareli University, Turkey

Dr. Meryem SALİM AHMED Dr. Meryem SALİM AHMED

Şumnu Üniversitesi, Bulgaristan Shumen University, Bulgaria

Dr. Harun BEKİR Dr. Harun BEKİR

Filibe Üniversitesi, Bulgaristan Plovdiv University, Bulgaria

Dr. Abidin KARASU Dr. Abidin KARASU

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye İstanbul Medeniyet University, Turkey

Dr. Yasin YAYLA Dr. Yasin YAYLA

Kırklareli Üniversitesi, Türkiye Kırklareli University, Turkey

Eski Türk Dili / Old Turkish

Dr. Cengiz ALYILMAZ Dr. Cengiz ALYILMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye Bursa Uludağ University, Turkey

Dr. Fatma ALBAYRAK Dr. Fatma ALBAYRAK

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye İstanbul Medeniyet University, Turkey

Dr. Ayşe ŞEKER Dr. Ayşe ŞEKER

Kırklareli Üniversitesi, Türkiye Kırklareli University, Turkey

Dr. Sibel MURAD Dr. Sibel MURAD

Amasya Üniversitesi, Türkiye Amasya University, Turkey

Dr. Mehmet Mustafa KARACA Dr. Mehmet Mustafa KARACA

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye Aydın Adnan Menderes University, Turkey

Çağdaş Türk Lehçeleri / Contemporary Turkish Dialects

Dr. Ertuğrul KARAKUŞ Dr. Ertuğrul KARAKUŞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey

Dr. İlker TOSUN Dr. İlker TOSUN

Kırklareli Üniversitesi, Türkiye Kırklareli University, Turkey

Yeni Türk Edebiyatı / Modern Turkish literature

Dr. Secaattin TURAL	Dr. Secaattin TURAL
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	İstanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Muharrem DAYANÇ	Dr. Muharrem DAYANÇ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	İstanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Ahmet KOÇAK	Dr.. Ahmet KOÇAK
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	İstanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Mehmet GÜNEŞ	Dr. Mehmet GÜNEŞ
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Birol BULUT	Dr. Birol BULUT
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Zafer ÖZDEMİR	Dr. Zafer ÖZDEMİR
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Ferhan AKGÜN ÜNSAL	Dr. Ferhan AKGÜN ÜNSAL
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey

Eski Türk Edebiyatı / Old Turkish literature

Dr. Ömer ZÜLFE	Dr. Ömer ZÜLFE
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Hakan TAŞ	Dr. Hakan TAŞ
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Üzeyir ASLAN	Dr. Üzeyir ASLAN
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Özlem GÜNEŞ	Dr. Özlem GÜNEŞ
İstanbul S. Zaim Üniversitesi, Türkiye	İstanbul S. Zaim University, Turkey
Dr. Niyazi ADIGÜZEL	Dr. Niyazi ADIGÜZEL
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Yeliz YASAK PERAN	Dr. Yeliz YASAK PERAN
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Erdoğan TAŞTAN	Dr. Erdoğan TAŞTAN
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey

Halk Bilimi/ Folklore

Dr. Erkan KALAYCI	Dr. Erkan KALAYCI
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey

Türkçe Eğitimi / Turkish Education

Dr. Özlem FEDAI	Dr. Özlem FEDAI
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. İbrahim GÜLTEKİN	Dr. İbrahim GÜLTEKİN
Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye	Kırıkkale University, Turkey
Dr. Bekir İNCE	Dr. Bekir İNCE
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Selim EMİROĞLU	Dr. Selim EMİROĞLU
İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye	İstanbul Aydın University, Türkiye
Dr. Necmettin ÖZMEN	Dr. Necmettin ÖZMEN
İstanbul S. Zaim Üniversitesi, Türkiye	İstanbul S. Zaim University, Turkey
Dr. Yunus Emre ÖZSARAY	Dr. Yunus Emre ÖZSARAY
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Funda YEŞİL	Dr. Funda YEŞİL
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Neslihan YÜCELŞEN	Dr. Neslihan YÜCELŞEN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey

DÜNYA DİLLERİ VE EDEBİYATLARI

Alman Dili ve Edebiyatı / German Language and Literature

Dr. Muhammed KOÇAK	Dr. Muhammed KOÇAK
Gazi Üniversitesi, Türkiye	Gazi University, Turkey
Dr. Nurkesh ZHUMANBEKOVA	Dr. Nurkesh ZHUMANBEKOVA
Eurasian National Gumilyov Üniversitesi, Kazakistan	Eurasian National Gumilyov University, Kazakhstan

Amerikan Kültürü ve Edebiyatı / American Culture and Literature

Dr. Meryem AYAN	Dr. Meryem AYAN
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye	Manisa Celal Bayar University, Turkey
Dr. F. Gül KOÇSOY	Dr. F. Gül KOÇSOY
Fırat Üniversitesi, Türkiye	Fırat University, Turkey
Dr. Zennure KÖSEMAN	Dr. Zennure KÖSEMAN
İnönü Üniversitesi, Türkiye	İnönü University, Turkey

Arap Dili ve Edebiyatı / Arabic Language and Literature

Dr. Hüseyin YAZICI	Dr. Hüseyin YAZICI
FSM Üniversitesi, Türkiye	FSM University, Turkey
Dr. Goran Salahaddin SHUKUR	Dr. Goran Salahaddin SHUKUR
Selahaddin Üniversitesi, Irak	Salahaddin University, Iraq
Dr. Shawky Hassan AHMED ABDO SHAABAN	Dr. Shawky Hassan AHMED ABDO SHAABAN
Kahire Üniversitesi, Mısır	Cairo University, Egypt

Çin Dili ve Edebiyatı / Chinese Language and Literature

Dr. Meqsud SELİM	Dr. Meqsud SELİM
Kuzeybatı Milliyetler Üniversitesi, Çin	Northwest University for Nationalities, China
Dr. Nuray PAMUK ÖZTÜRK	Dr. Nuray PAMUK ÖZTÜRK
Selçuk Üniversitesi, Türkiye	Selçuk University, Turkey

Fars Dili ve Edebiyatı / Persian Language and Literature

Dr. Akram NEJABATİ	Dr. Akram NEJABATI
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye	Istanbul Medeniyet University, Turkey
Dr. Osman ASLANOĞLU	Dr. Osman ASLANOĞLU
Dicle Üniversitesi, Türkiye	Dicle University, Turkey

Fransız Dili ve Edebiyatı / French Language and Literature

Dr. Erdoğan KARTAL	Dr. Erdoğan KARTAL
Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye	Bursa Uludağ University, Turkey
Dr. Rifat GÜNDAY	Dr. Rifat GÜNDAY
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye	Ondokuz Mayıs University, Turkey

Gürcü Dili ve Edebiyatı / Georgian Language and Literature

Dr. Şüreddin MEMMEDLİ	Dr. Şüreddin MEMMEDLİ
Ardahan Üniversitesi, Türkiye	Ardahan University, Turkey
Dr. Gül Mükerrerem ÖZTÜRK	Dr. Gül Mükerrerem ÖZTÜRK
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye	Recep Tayyip Erdoğan University, Turkey

İngiliz Dili ve Edebiyatı/ English Language and Literature

Dr. Rachael RUEGG	Dr. Rachael RUEGG
Velington Viktorya Üniversitesi, Yeni Zelanda	Victoria University of Wellington, New Zeland
Dr. Amjad ALSYOUNG	Dr. Amjad ALSYOUNG
Balqa Applied Üniversitesi, Ürdün	Balqa Applied University, Jordan

Dr. Emrah GÖRGÜLÜ Dr. Emrah GÖRGÜLÜ

İstanbul S. Zaim Üniversitesi, Türkiye İstanbul S. Zaim University, Turkey

Dr. Gamze SABANCI UZUN Dr. Gamze SABANCI UZUN

İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye İstanbul Aydın University, Turkey

Dr. Elif KIR CULLEN Dr. Elif KIR CULLEN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye İstanbul Medeniyet University, Turkey

Dr. Ahmet KAYINTU Dr. Ahmet KAYINTU

Bingöl Üniversitesi, Türkiye Bingöl University, Turkey

Dr. Burcu GÜRSEL Dr. Burcu GÜRSEL

Kırklareli Üniversitesi, Türkiye Kırklareli University, Turkey

Japon Dili ve Edebiyatı / Japanese Language and Literature

Dr. Metin BALPINAR Dr. Metin BALPINAR

Burdur MAE Üniversitesi, Türkiye Burdur MAE University, Turkey

Kazak Dili ve Edebiyatı / Kazakh Language and Literature

Dr. Nurgali KADİSHA Dr. Nurgali KADİSHA

L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Nursultan, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Kore Dili ve Edebiyatı / Korean Language and Literature

Dr. Eun Kyung JEONG Dr. Eun Kyung JEONG

İstanbul Üniversitesi, Türkiye İstanbul University, Turkey

Rus Dili ve Edebiyatı / Russian Language and Literature

Dr. Reyhan ÇELİK Dr. Reyhan ÇELİK

Akdeniz Üniversitesi, Türkiye Akdeniz University, Turkey

Dr. Andrei Georgievich NARUSHEVİCH Dr. Andrei Georgievich NARUSHEVICH

Rostov Devlet Ekonomi Üniversitesi, Rusya Rostov State University of Economics, Russia

Dr. Hadi BAK Dr. Hadi BAK

Atatürk Üniversitesi, Türkiye Atatürk University, Turkey

Ukrain Dili ve Edebiyatı / Ukrainian Language and Literature

Dr. Liudmyla Volodymyrivna SHYTYK Dr. Liudmyla Volodymyrivna SHYTYK

Cherkasy Bohdan Khmelnytskyi Devlet Üniversitesi, Cherkasy Bohdan Khmelnytskyi University, Ukraine
Ukrayna

ÇEVİRİBİLİM / TRANSLATION STUDIES

Dr. Guntars DREIJERS	Dr. Guntars DREIJERS
Ventspils Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Letonya	Ventspils University of Applied Sciences, Latvia
Dr. Elena Metodieva METEVA-ROUSSEVA	Dr. Elena Metodieva METEVA-ROUSSEVA
Sofya Üniversitesi, Bulgaristan	Sofia University, Bulgaria
Dr. Esra BİRKAN BAYDAN	Dr. Esra BİRKAN BAYDAN
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Evangelos KOURDİS	Dr. Evangelos KOURDİS
Selanik Aristo Üniversitesi, Yunanistan	Aristotle University of Thessaloniki, Greece
Dr. Sueda ÖZBENT	Dr. Sueda ÖZBENT
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Gülhanım ÜNSAL	Dr. Gülhanım ÜNSAL
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Osman COŞKUN	Dr. Osman COŞKUN
Marmara Üniversitesi, Türkiye	Marmara University, Turkey
Dr. Banu TELLİOĞLU	Dr. Banu TELLİOĞLU
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Jale COŞKUN	Dr. Jale COŞKUN
İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye	İstanbul Aydın University, Turkey
Dr. Layal MERHY	Dr. Layal MERHY
Lübnan Üniversitesi, Lübnan	Lebanese University, Lebanon
Dr. Reza HOSSEINI BAGHANAM	Dr. Reza HOSSEINI BAGHANAM
Tebriz Azad İslam Üniversitesi, İran	Tebriz Azad Islam University, Iran
Dr. Rıza Tunç ÖZBEN	Dr. Rıza Tunç ÖZBEN
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey
Dr. Sevda PEKCOŞKUN GÜNER	Dr. Sevda PEKCOŞKUN GÜNER
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye	Kırklareli University, Turkey

8. Uluslararası Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumu

8th International Rumeli [Language, Literature and Translation Studies] Symposium

Bildiriler Kitabı Proceedings Book

ISBN: 978-625-95563-3-8

February 1, 2025
Istanbul Medeniyet University
Istanbul, Türkiye

8. Rumeli

[DİL, EDEBİYAT VE ÇEVİRİ] SEMPOZYUMU

BİLDİRİLER KİTABI

8TH RUMELİ

[LANGUAGE, LITERATURE AND TRANSLATION STUDIES] SYMPOSIUM

PROCEEDINGS BOOK

www.rumelise.com

ISBN: 978-625-95563-3-8

1 Şubat 2025 / February 1, 2025

RumeliYA

Yayıncılık ψ Publishing

Editör / Editor
Prof. Dr. Yakup YILMAZ

Kitap adı / Book title
8. Uluslararası Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumu
Bildiriler Kitabı

8th International Rumeli [Language, Literature and Translation Studies]
Symposium
Proceedings Book

Yayın no / Publication number: 64

ISBN

978-625-95563-3-8

Yayın tarihi / Date published: 2025, February 1

DOI:

10.5281/zenodo.15071218

APA

Yılmaz, Y. (Ed.) (2025). 8. *Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumu* **Bildiriler Kitabı**.
İstanbul: RumeliYA Yayıncılık & Publishing.

Adres / Address

RumeliYA Yayıncılık & Publishing
Karacaibrahim Mah. Nüzhet Somay Caddesi, No. 49 B Merkez, Kırklareli, Türkiye
Sertifika / Certificate No 48218

RumeliSE Congress & Symposium
Cevizli Mah. Akdeniz Sok. No: 13/42
Maltepe - İSTANBUL / TÜRKİYE 34846
e-posta: editor@rumelise.com
tel: +90 505 7958124

© Bu kitabın 1. baskısı için yayın hakkı
RumeliYA Yayıncılık & Publishing'e aittir
© The copyright for the 5th edition of this book
belongs to **RumeliYA Yayıncılık & Publishing.**

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

EDİTÖRDEN	VI
EDITOR'S NOTE	VII
1. Bir Nokta'dan Dünyaya Bakmak: Sait Faik Abasıyanık'ın "Haritada Bir Nokta Hikayesi"nde İnsan Manzaraları	1
Ahmet KOÇAK	1
Looking at the World from One Point: Human Landscapes in Sait Faik Abasıyanık's "A Point on the Map Story"	1
2. Doğu ve Batı Sanatında Doğa Temsili: Kuş ve Çiçek Resmi ile Flaman Natürmortlarının Karşılaştırılması	8
Ceren İREN	8
Nature Representation in Eastern and Western Art: Comparison of Bird and Flower Paintings and Flemish Still Lives	8
3. Türkiye'de Oksidentalizm Araştırmaları ve Risk Oluşturan Eğilimler	20
Demet KOÇYİĞİT	20
Occidentalism Research and Risk-Posed Trends in Türkiye	20
4. Arlin Çiçekçi'nin <i>Beşerbazın Mârifeti</i> Adlı Romanında Postmodernizm	27
Dilan YAMAÇ	27
Postmodernism in Arlin Cicekci's novel titled <i>Beşerbazin Mârifeti</i>	27
5. Mert Arık'ın "Naneyi Yedik Lokantası" adlı çocuk kitabının çocuk edebiyatı temel ilkelerine göre incelenmesi	36
Elif Yağmur FET BOZ	36
Analysis of Mert Arık's Children's Book "Naneyi Yedik Lokantası" According to The Basic Principles of Children's Literature	36
6. Analyse de la formation pour les professeurs de l'université d'été du Centre de Linguistique Appliquée (CLA) à Besançon	50
Emine ÇAVDAR	50
Besançon Uygulamalı Dilbilim Merkezi (CLA) Yaz Üniversitesi'nde öğretmenlere yönelik eğitimin incelenmesi	50
Analysis of the training for teachers at the summer university of the Centre for Applied Linguistics (CLA) in Besançon	51
7. Edmondo De Amicis'in <i>Cuore</i> Adlı Eserindeki Bölüm Başlıkları ve Osmanlı Türkçesine Çevirilerinin "Çeviride Anlam Evrilmesi Dizgeselliği" Bağlamında İncelenmesi	62
Eshabil BOZKURT	62
The Analysis of The Chapter Titles in The Work Titled <i>Cuore</i> by Edmondo De Amicis and Their Translations into Ottoman Turkish within The Context of "The Systematics of Designification in Translation"	62
8. Kazan Tatarlarının Halk Anlatmalarında Mitolojik Bir Varlık: Şürelî	77
Fatma TEKİN	77

A Mythological Being in the Folk Tales of Kazan Tatars: Şürelî	77
9. Kazan Tatarlarının Atasözlerinde Toplumsal Cinsiyet: “Kızın gönlünde çocuklu beşik / Erkeğin gönlünde eyerli at (yatar)”	84
Fatma TEKİN	84
Gender in Proverbs of Kazan Tatars: “In the heart of a girl lies a cradle with a child / In the heart of a man lies a saddled horse”	84
10. Misafir Kolluk Personeline Türkçe Öğretiminde Poster Kullanımı.....	95
Fikriye GÜNDÜZ.....	95
The Use of Posters in Teaching Turkish to Guest Law Enforcement Personnel	95
11. Şanlıurfa’nın Harran ile Viranşehir İlçelerinde Konuşulan Arap Diyalektinde Kullanılan Eş Anlamlı Kelimelerin Mukayesesi.....	115
Halil BİLİK	115
Comparison of Synonyms Used in the Arabic Dialect Spoken in Harran and Viranşehir Districts of Şanlıurfa	115
12. Şanlıurfa Arapları Tarafından Konuşulan Şâvî Lehçesinde (Harran ve Ceylanpınar Örneği) Sesteş Kelimelerin İncelenmesi.....	127
Halil BİLİK	127
Investigation of homophones in the Shāwî dialect spoken by Şanlıurfa Arabs (Harran and Ceylanpınar Example)	127
13. Kutsal Metin Çevirilerinde Kalıntı Sorunsalı: Aşokāvadāna Örneği.....	138
Ilgaz HAKMAN & Yalçın KAYALI	138
The Problem of Remainder in Translations of Sacred Texts: The Example of Ashokāvadāna	138
14. Kendi Tragedyasını Yaratanlar: Mitolojik Cezalar ile Sanatçı İntiharları Arasındaki Bağlantı	146
Selen Gül ŞENTÜRK	146
Those Who Create Their Own Tragedy: The Connection Between Mythological Punishments and Artist Suicides	146
15. Klasik Çağ Atina Hitabeti Üzerine Bir İnceleme: Lysias Söylevleri.....	160
Sultan Deniz KÜÇÜKER	160
Esra YALAZI	160
A study on the Athenian oratory of the Classical Era: The speeches of Lysias	160
16. University EFL Learners’ Metaphorical Perceptions of “Learning English”	170
Vesile GÜL-YILMAZ	170
Üniversite Hazırlık Öğrencilerinin “İngilizce Öğrenmeye” İlişkin Metaforik Algıları ..	170
17. Kālīdāsa’nın Meghadūta Adlı Eserinin Türkçe Çevirisinde Kültürel Unsurların Betimleyici Çeviri Kuramı Açısından İncelenmesi	179
Yalçın KAYALI & Ilgaz HAKMAN	179
An Analysis of Cultural Elements in the Turkish Translation of Kālīdāsa’s Meghadūta in Terms of Descriptive Translation Theory	180

18. Metafor ve Metoniminin Sözcük Türetmeye Katkısı	188
Yasemin ÇÜRÜK	188
The Contribution of Metaphor and Metonymy to Word Formation Processes	188
19. Mimesis: Batı Edebiyatında Gerçekliğin Tasviri Adlı Eserde Gerçeklik Algısı	201
Seher İLASLAN	201
Perception of Reality in the Work Called Mimesis: The Representation of Reality in Western Literature.....	202
20. A.P. Çehov'un Kısa Öykülerinde Karakter Tasvirinde Sıfat Analizi	234
Gaukhar OTTUKTASHOVA.....	234
Hadi BAK	234
Analysis of Adjectives in Character Formation in A.P. Chekhov's Stories	234
https://ilibrary.ru/text/464/p.1/index.html	240
https://sozluk.gov.tr	240
21. Role of Global Educational Projects in Promoting and Popularizing The Russian Language Abroad (The Case of The International Project “Total Dictation”)	241
Inna Viktorovna KOVTUNENKO	241
Yuri Borisovich BONDARENKO	241
Rus Dilinin Yurtdışında Tanıtılması ve Yaygınlaştırılmasında Küresel Eğitim Projelerinin Rolü (Uluslararası “Total Dictation” Projesi Örneği)	241
23. Элитарная Языковая Личность В Автобиографической Прозе М. Волошина И М. Цветаевой	246
Aleksandr Anatolievich TKACHEV	246
M. Voloshin ve M. Tsvetaeva'nın Otobiyografik Düzyazılarında Seçkin Dilsel Kişilik .	246
Elite Linguistic Personality in The Autobiographical Prose of M. Voloshin and M. Tsvetaeva	247
24. Suat Muammer'in Kıskanç Gözler Romanında Kıskançlık	255
Yusuf ÇOPUR	255
Jealousy in Suat Muammer's Novel Kıskanç Gözler	255

15. Klasik Çağ Atina Hitabeti Üzerine Bir İnceleme: Lysias Söylevleri

Sultan Deniz KÜÇÜKER¹

Esra YALAZI²

APA: Küçüker, S. D. & Yalazi, E. (2025). Klasik Çağ Atina Hitabeti Üzerine Bir İnceleme: Lysias Söylevleri. 8. Uluslararası Rumeli [Dil, Edebiyat ve Çeviri] Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 160-169.

Öz

Edebi eserler, üretildiği dönemlere tanıklık etmeleri bakımından kendi çağının adeta izdüşümü olarak değerlendirilebilir. Yaşama, doğaya ya da siyasete ilişkin algılar, bazen ideolojiler edebiyata yansır ve bu yönüyle edebi eserler, toplumdaki duyguların tanıklığını yaparlar. Toplum ve edebiyatın bu etkileşimli ilişkisi ise eserler üzerinden toplumsal tarih okuması yapılmasını mümkün kılar. Ne var ki toplumsal tarih okumalarının yanı sıra yazarlarının, ilgilendikleri sanatla ilişkilerini yine bu eserler üzerinden incelemek mümkündür. Bu bağlamda Klasik Çağ Atina edebiyatının önemli bir kısmını teşkil eden “hitabet sanatı” ve bu alanda üretilmiş olan eserler, araştırmacılara geniş bir inceleme alanı sunmaktadır. Öyle ki bu alandaki tüm külliyat, eseri hazırlamış olan hatibin kimliği, tanıklık ettiği tarihsel koşullar ve söylevi hazırlamaktaki amacı arasında bir anlam ilişkisi kurmaya olanak tanır. Çalışmamızda, bu kapsamda bir değerlendirilmeye alınacak olan hatip, Lysias’tır. Atina’da göçmen statüsünde ancak zengin bir ailenin oğlu olarak doğmuş olan Lysias, iyi bir çevrede, iyi bir eğitim alarak yetişmiştir. MÖ 404/3 yılında Atina’da gerçekleşen oligarşi darbesinin ardından tüm aile mülkünü yitirmiş, içinde bulunduğu koşullar dolayısıyla hitabet sanatını icra etmeye başlamıştır. Bir anlamda hukuk danışmanı (*syndgoros* ya da *symboulos*) olarak hizmet etmeye başlayan Lysias, MÖ 380’li yıllara tarihlendirilen ölümüne dek geçimini bu yolla sağlamıştır. Günümüze ulaşan geniş külliyatı incelendiğinde, hatibin ele aldığı davalardaki konuların çeşitliliği dikkat çekmektedir. Ayrıca söylevlerinin detaylarında Atina *polis*’inde siyasi ve kişisel çıkarların yarattığı uzlaşmazlıkların ardındaki toplumsal yozlaşmaya ve kamusal düzenin işleyişindeki aksaklıklara dair adeta canlı kesitler de sunulmaktadır. Bu metinleri hazırlarken kimi davalara göçmen kimliğiyle bağlantılı olarak yaklaştığı görülse de kimi davaları bütünüyle bu kimliğinden sıyrılmış bir tavırla ele almıştır. Özellikle toplumda aksaklığa yol açan bir durumda hatibin üyesi olduğu göçmenler dahi onun sanatının vurucu gücüyle karşı karşıya kalabilmektedir. Dolayısıyla hatibin davaları ele alırken sergilediği performans, sanatıyla olan ilişkisini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Atina, Hitabet, Lysias

A study on the Athenian oratory of the Classical Era: The speeches of Lysias

Abstract

Literary works can be considered as a reflection of their own era in terms of witnessing the periods in which they were produced. Perceptions of life, nature or politics, and sometimes ideologies, are reflected in literature, and in this aspect, making literary works witnesses to the emotions of society.

¹ Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü (Ankara, Türkiye), **eposta:** sdkcuker@ankara.edu.tr **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-9949-6805>

² Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü (Ankara, Türkiye), **eposta:** eyalazi@ankara.edu.tr **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0001-9708-6223>

This interactive relationship between society and literature allows to read social history through literary works. However, in addition to social history readings, it is possible to examine the authors' relationships with the art they are interested in through these works. In this context, the "art of rhetoric" which constitutes a significant part of the Classical Athenian literature, and the works produced in this field, offer researchers a wide field of study. So much so that the entire collection in this field allows for establishing a meaningful connection between the identity of the orator who prepared the work, the historical conditions he witnessed, and his purpose behind composing the speech. Within this framework, our study will focus on the orator Lysias. Born in Athens as the son of an immigrant (*metic*) but wealthy family, Lysias, grew up in a good environment and received a good education. After the oligarchic coup in Athens in 404/3 BC, he lost his entire family property and began to practice the art of oratory due to the circumstances he faced. In a sense, Lysias started to serve as a legal advisor (*syndgoros* or *symboloulos*), earned his living in this way until his death, which is dated to 380 BC. When examining the extensive corpus that has survived, the variety of the subjects in the cases the orator dealt with draws attention. In addition, the details of his speeches provide vivid sections of the social corruption and the disruptions in the functioning of public order that lie behind the conflicts created by political and personal interests in Athens. While preparing these texts, it seems that he approached some cases in connection with his immigrant (*metic*) identity, but he handled some cases in an attitude completely stripped of this identity. Especially in a situation that causes disruption in society, even the immigrants of whom the orator is a member may be faced with the striking power of his art. Therefore, the performance of the orator in handling the cases clearly reveals his relationship with his art.

Keywords: Athens, Oratory, Lysias

1. Giriş:

Klasik Çağ'da Atina'nın siyasal ve hukuksal yapısı, hitabetin edebi bir tür olarak gelişmesine olanak sağlamış ve MÖ 5. yüzyılın sonu ile MÖ 4. yüzyılda Atina'da yaşayan hatipler, hem toplumsal yaşamı konu edinen hem de devletin en ciddi siyasi krizleriyle ilgilenen pek çok konuşma hazırlamıştır. Aristoteles, kendi yaşadığı çağda yeşeren hitabet sanatını türlerine ayırarak incelemiş, daha sonra MÖ 3. yüzyıldan itibaren İskenderiye Kütüphanesi'ndeki çalışmalar neticesinde Klasik Çağ hitabet türünde bir *kanon* (κανών) belirlenmiş, yani en iyi hatiplerin sayım dökümü yapılmıştır.

Buna göre Aristoteles, *Rhetorika* (1.3) adlı eserinde hitabeti, üçe ayırarak şu şekilde ele almıştır:

1. Siyasal (danışma amaçlı) konuşma (Yun. *genos symbouleutikon*; Lat. *genus deliberativum*): Temel olarak bu konuşmanın ilgisi, geleceğe dair eylemin yararlılığını öngörme üzerinedir; ya teşvik edici ya da caydırıcı bir tondadır. Bu konuşmaların dinleyicisi meclis üyeleridir.
2. Adli konuşma (Yun. *genos dikanikon*; Lat. *genus iudicativum*): Mahkemelerde icra edilmek üzere hazırlanan bu konuşmanın ilgisi ise geçmişteki bir eylemin haklılığını değerlendirme üzerinedir; ya suçlama ya da savunma amacıyla düzenlenir. Bu tür konuşmaların dinleyicileri yargıçlardır.
3. Gösterişli/törensel konuşma (Yun. *genos epideiktikon*; Lat. *genus demonstrativum*): Övgü ya da yergi amacıyla yapılan sofistlik bir gösterinin konuşmasıdır, çoğu kere kamusal bir törende icra edilir. Dinleyicileri seyircilerdir.

İskenderiye Kütüphanesi tarafından belirlenen Atina'nın en iyi on hatibi kayıtlarda Antiphon, Andokides, Lysias, Isokrates, Isaïos, Demosthenes, Aeskhines, Hypereides, Lykourgos ve Deinarkhos olarak geçmektedir. Adı geçen bu on Attikalı hatip, ilk olarak MÖ 1. yüzyıl sonunda Augustus Dönemi'nde yaşamış Sicilya Kalakteli yazar Caecilius'un *On Söz Söyleme Ustası* adlı eserinde konu edilmiştir (Pernot, 2005, s. 36).

Tüm bu hatiplerin adları, Attika kanonu içinde geçse de her biri Atina yurttaşı değildir. Bunlar içinden Deinarkhos, Korintosludur, Lysias ise Syrakousai kökenli bir aileye mensuptur ve her ikisi de Atina'da yerleşik yabancı statüsünde yaşamış, eserlerini üretmişlerdir (Pernot, 2005, s. 37). Bu çalışmanın da konusunu oluşturan Lysias söylevleri ve onun hitabetinin etkisi, hem çağdaşları hem de sonraki kuşaklar tarafından kabul edilmiş ve Antik Yunan yazınında sık sık örnek olarak onun sanatına yer verilmiştir. Ayrıca Lysias sadece hitabette değil, aynı zamanda sosyal ve politik olayların anlatımında da önemli bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun nedeni onun kendi yaşam öyküsü ve deneyiminin sanatını doğurmuş ve geliştirmiş olmasıdır. Bu bağlamda çalışmanın amacı doğrultusunda hatibin kimliği, tanıklık ettiği tarihsel koşullar ve bunların sanatıyla ilişkisini incelemek açısından öncelikle Antik Yunan yazınında hatip üzerine verilen bilgilere değinmek uygun olur.

2. Lysias'ın Antik Yunan yazınındaki yeri

Bu konuda başlıca kaynaklarımızdan olan (Pseudo) Plutarkhos'un "*On Hatibin Yaşamı*" (*Bioi tōn deka rhētorōn*) adlı hitabet üzerine ünlü eserinde, Lysias üzerine anlattıklarına bakalım (Plut. *Vit. X. or.10. 835C1-836D10*):

Lysias, Kephalos'un oğlu ve (büyük dedesi) Kephalos oğlu Lysanias'ın torunu olup, aslen Syrakusai kökenliydi. Ancak babası, zenginliği ile öne çıkan biri olarak, Atina'ya karşı duyduğu arzu ve konukluk bağıyla Ksanthippos oğlu Perikles'in dostu olması nedeniyle onun tarafından ikna edilerek Atina'ya göç etmişti. Bazılarına göre ise, Gelon'un Syrakusai'da tiranlık kurduğu dönemde Lysias'ın babası şehri terk etmek zorunda kalmıştı.

Atina'ya, 82. Olimpiyatın ikinci yılında, Phrasikles'ten³ sonra Philokles'in (MÖ 459-458) *arkhōn*luk yaptığı dönemde geldi. İlk başlarda, Atinalıların en ünlü kişileriyle birlikte eğitim aldı. Daha sonra, şehir, Sybaris'e bir koloni göndermeye karar verdiğinde – bu yer daha sonra Thurioi olarak yeniden adlandırılmıştır – büyük ağabeyi Polemarkhos'la arazi tahsisatına katılmak üzere birlikte yola çıktı (yanındaki diğer iki kişi de Euthydemos ve Brakhyllos idi), çünkü babası o sırada vefat etmişti, Lysias, 15 yaşındaydı ve Praksiteles *arkhōn*luk⁴ yapıyordu.

Oraya varınca, Syrakusai'dan Teisias ve Nikias'tan eğitim aldı, bir ev satın aldı ve bir arazi payına sahip oldu. Politik hayata katıldı ve Kleokritos Atina'da *arkhōn* oluncaya kadar orada 33 yıl kalarak vatandaşlık yaptı. Ancak bir sonraki yıl, Kallias'ın *arkhōn* olduğu 92. Olimpiyat yılında, Sicilya'daki Atinalılar için felaketler yaşandığında ve özellikle İtalya'da yaşayanlar olmak üzere müttefikler arasında genel bir huzursuzluk ortaya çıktığında, Atina yanlısı olmakla suçlandı ve üç yüz kişiyle birlikte sürgün edildi.

Kleokritos'tan sonra *arkhōn* olan Kallias'ın döneminde Atina'ya ulaştı. O dönemde oligarşi rejimi hakimdi, kenti *Dört Yüzler* yönetiyordu ve Lysias orada kaldı. Ancak, Aigospotamoi Savaşı'nın gerçekleşmesinden ve *Otuzlar*'ın kenti ele geçirmesinden sonra, yedi yıl orada kaldıktan sonra mal

³ Kaynaklara göre, MÖ 460-459 yıllarına karşılık gelen *arkhōn* Phrasikles değil Phrasikleides'tir. Bkz. Fowler, 1960, s. 361, n.c.

⁴ MÖ 444-443.

varlığı elinden alınarak ve ağabeyi Polemarkhos'u da kaybetmiş halde tekrar sürgüne gönderildi (Plut. Vit. X. or.10. 835c1-835f1).

Ancak Lysias, öldürülmek üzere gözetim altında tutulduğu çift kapılı evden kaçtı ve Megara'da yaşamını sürdürdü. Phyl'dekiler⁵ geri dönüş sırasında harekete geçtiklerinde bu kişilere⁶ herkesten çok yardım ettiği görüldü; iki bin drahmi bağışladı, iki yüz kalkan gönderdi ve Hermas'la birlikte üç yüz paralı asker kiraladı. Ayrıca, kendisiyle konukluk dostu olan Elisli Thrasydaios'u ikna ederek iki talent vermesini sağladı. Bu hizmetleri nedeniyle, sürgünlerin geri dönüşünden sonra Eukleides öncesi *anarkhia*⁷ döneminde Thrasyboulos, onun için yurttaşlık verilmesini önerdi; *dēmos* bu bağışı (*dōrea*=Thrasyboulos'un yurttaşlık statüsü önerisini) onayladı, ancak Arkhinos, önerinin *boulē*'de yani senatoda/konseyde tartışılmadan sunulmuş (*ἀπροβούλευτος*)⁸ olmasına dayanarak bir yasadışılık davası açtı ve karar geçersiz kılındı. Bunun üzerine Lysias yurttaşlık hakkını kaybetti ve geri kalan hayatını (*metoikos*'lar arasında ayrıcalıklı bir durum olan ancak oy kullanma ve kamu görevlerine seçilme dışında yurttaşlar gibi vergiye tabi olduğu bir statü olan) *isotelēs* olarak geçirdi.

Seksen üç yaşına kadar (veya bazılarına göre yetmiş altı yaşında ya da başka kaynaklara göre seksenin üzerinde) Atina'da yaşadı ve öldü. Bu süreçte Demosthenes'i genç bir delikanlı olarak gördü. Onun Philokles'in arkhonluğu sırasında doğduğu söylenir.

Lysias'a ait 425 konuşma olduğu aktarılır. Dionysios (17. söylevde) ve Kaikilos'un okulundan aktarıldığına göre bunların 233'ü sahih kabul edilmektedir ve bu konuşmalar arasında yalnızca iki davayı kaybettiği söylenegilir. Arkhinos tarafından Lysias'ın yurttaşlık hakkını elinden almak için açtığı davada önerilen kararnameye karşı yaptığı bir konuşması ile *Otuzlar*'a karşı yazdığı bir diğer konuşması vardır (12. söylevi). Lysias, hatipler arasında en ikna edici ve en özlü konuşmacılardan biri oldu ve konuşmalarının pek çoğunu sıradan halk için hazırlayıp sundu. Ayrıca retorik sanatları üzerine (*teknai rētorikai*) çalışmalar, halka yönelik kamusal-siyasal konuşmalar (*dēmodgoriai*), mektuplar, methiyeler (*enkomia*), cenaze konuşmaları (*epitaphioi*), aşk şiirleri (*erōtikoî*) ve Sokrates'in jürilerine karşı⁹ onun savunmasına yönelik (*apologia*) bir eser yazmıştır. Üslubu akıcı ama taklit edilmesi zor¹⁰ olarak addedilmiştir.

Demosthenes, "Neaira'ya Karşı" adlı konuşmasında (59.21) Lysias'ın, Neaira'yla aynı statüde bir köle olan Metaneira'ya âşık olduğunu belirtir. Daha sonra ise kardeşi Brakhyllos'un kızıyla evlenmiştir. Platon da *Phaidros* (279a) adlı eserinde, Lysias'tan çok etkileyici bir konuşmacı olarak bahsetmiş ve yaşça Isokrates'ten büyük olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Isokrates'in öğrencisi ve Lysias'ın dostu olan Philiskos tarafından kendisine bir epigram yazılmıştır. Bu şiirden de ve ayrıca Platon'un

⁵ Atina'nın kuzeybatısında yer alan ve Atina'ya giden yolların kontrol noktası durumunda, önemli bir geçit olan Phyl'd *dēmos*'u, Thrasybulos önderliğinde Atina'da *Otuzlar*'a karşı başlatılan demokratik direnişin merkeziydi.

⁶ Thrasybulos ve takipçileri. MÖ 403. Bu sürgünler Pire'yi ele geçirdikten sonra, demokrasi yeniden kurulup Eukleides MÖ 403-402 yıllarında *arkhōn* olarak atanana kadar bir kaos dönemi yaşandı.

⁷ Atinahlr, parti çekişmeleri nedeniyle *arkhōn* seçiminin yapılamadığı herhangi bir dönemi *anarkhia* olarak adlandırdılar. Bkz. Fowler, 1960, s.365, n.e.

⁸ Beş Yüzler Meclisi (*boulē*), Halk Meclisi (*dēmos*) için gündemi hazırlardı ve Halk Meclisi, Senato (*boulē*), tarafından önceden onaylanmamış herhangi bir öneri üzerinde yasal olarak oylama yapamazdı.

⁹ Cicero ve Diogenes, Lysias'ın Sokrates'in savunması için bir söylev yazdığını ve bunu Sokrates'e sunduğunu, ancak Sokrates'in bunu reddettiğini aktarırlar (Cic. *De or.* I. 231; Diog. Laert. II. 20, 40). "Sokrates'in savunması" başlıklı (ὡπὲρ Σωκράτους πρὸς Πολυκράτην) bir söylev, Aristides üzerine yazılmış şerhlerde yorumcularca birkaç kez zikredilmiştir. Bu söylev muhtemelen Sokrates'in ölümünden birkaç yıl sonra, Sofist Polykrates'in Sokrates'e karşı yazdığı benzer bir söyleve yanıt olarak, *epideiktik* bir söylev (törensel hitabet konuşması) olarak yazılmıştır. Bu söylev, şüphesiz, Cicero ve Diogenes'in yanlış bir şekilde Sokrates'in mahkemesindeki gerçek savunma konuşması olarak kabul ettiği metindir (Fowler, 1960, s. 366-367, n.a.).

¹⁰ Bkz. Halikarnassoslu Dionysios, Ἀρχαίων κρισις, v. 1: "Okunduğunda kolay olduğu düşünülür, ancak onu taklit etmeye çalışanlar için zor olduğu anlaşılır."

söylediklerinden de desteklenerek Lysias'ın yaşça daha büyük olduğu ortaya çıkar. Bu epigram şu şekildedir (Plut. Vit. X. or.10 835 f1 – 836 c5):

“Ey Kalliope'nin kızı, sözü bol Phrontis (Sağduyu),
Eğer bilgece bir düşüncen varsa ve sıra dışı yeni bir şeye sahipsen,
Şimdi bunu göster:
Çünkü başka bir şekle dönüşüp değişmiş,
Hayatın başka düzenleri içinde farklı bir beden alan
Lysias için ölüme ve karanlığa karşı ölümsüz bir ilahi olacak
Bir erdem müjdesi yaratmalısın,
O ki ruhumun yoldaşa duyduğu sevgiyi tüm insanlığa gösterecek,
Ve yitip gidenin erdemini tüm ölümlülere duyuracak.”

Lysias, ayrıca Iphikrates için iki konuşma yazmıştır; biri Harmodios'a karşı, diğeri ise Timotheos'u ihanetten yargılayan kişiye yöneliktir. Her iki davada da zafer kazanılmıştır. Iphikrates, Timotheos'un¹¹ eylemlerinden doğan sorumluluğu kabul edip vatana ihanet suçlamasının hesap verme sorumluluğunu üstlenip, suçlamaya Lysias'ın konuşmasıyla cevap vermiştir. Iphikrates beraat etmiş, ancak Timotheos ağır para cezasına çarptırılmıştır. Lysias ayrıca Olimpiyat şenliğinde, Yunanların birbirleriyle uzlaşıp (Sicilya tiranı) Dionysios'a karşı birleşip onu devirmeleri gerektiğini öneren büyük bir konuşma yapmıştır (Plut. Vit. X. or.10 836 c5–836d10).

Antik yazında konu edilenlerden özetle Lysias, Perikles'in daveti ile Attika'ya yerleşmiş zengin bir Syrakusai yurttaşı olan Kephalos'un oğlu olarak doğmuş ve Atina'da ayrıcalıklı bir göçmen statüsünde yaşamıştır. Seçkin bir çevrede yetişmiş, hitabet eğitimini Güney İtalya'da almıştır. Peloponnesos Savaşı'nın son evreleri ve sonrasında yaşanan politik gerilimler, onun yaşamında derin etkiler bırakmış ve hitabet sanatında yer edinmesine yol açan koşulları hazırlamıştır. Atina'da *Otuzlar* Hükümeti'nin politikaları sonucu olarak Lysias'ın tüm aile mülkünden olması ve bizzat *Otuzlar* tarafından ağabeyi Polemarkos'un öldürülmesi ardından içinde bulunduğu koşullar, özellikle de demokrasinin tekrar tesis edilmesinin ardından başlayan yargılama süreçleri *logographos* olarak Lysias'ın kariyerinin başlangıcı olmuştur.

Logographos burada, yargı önündeki davacılar için konuşma yazan kişi anlamına gelmektedir. Zira Lysias'ın konuşmasını hazırladığı ilk dava metni, ağabeyi Polemarkos'un *Otuzlar* tarafından öldürülmesi olayına karşı hazırlanmıştır. Atina'da mahkemelerdeki yargılamalar esnasında yurttaşlardan, kendi savunmalarını ya da suçlamalarını kendilerinin yapmaları beklendiğinden ancak her yurttaş, yasal bir zeminde kendisini uygun şekilde temsil edebilecek yeterli donanım ve yeteneğe sahip olmadığından konuşma yazarlığı bir meslek haline gelmiştir. Devam eden süreçte de bir anlamda hukuk danışmanı (*syndgoros* ya da *symboulos*) olarak hizmet eden ve bu yolla hitabet sanatını icra eden Lysias, bu tarihten MÖ 380'li yıllara tarihlendirilen son söylevine dek geçimini bu şekilde sağlamıştır. Bugün, Lysias'a atfedilen söylevlerin büyük çoğunluğu Atina mahkemelerinde sunulmak üzere hazırlanmış konuşmalar olarak düzenlenmiştir ve görünüşe göre Lysias bu süreçte de Atina'da oldukça iyi koşullar altında yaşamını sürdürmüştür. Öyle ki çağdaşı Atinalı bir diğer hatip Demosthenes, onun Korinthoslu bir hetaira olan Metaneira için harcadığı büyük serveti konu etmiştir (Dem. 59.21).¹² Ayrıca Lysias'ın seçkin çevresi ve hitabetinin Atina içindeki değeri, Cicero'nun ifadelerine de yansımıştır.

¹¹ MÖ 355 yılında, başarısız olan Atinalı generaller Iphikrates ve Timotheos, meslektaşları Khares tarafından ihanetten suçlandı. Iphikrates tüm sorumluluğu üstlenmesine rağmen beraat etti; ancak Timotheos, yüz talentlik bir para cezasına çarptırıldı. Bu miktarı ödeyemedi ve Atina'dan ayrıldı; kısa bir süre sonra hayatını kaybetti (Fowler, 1960, s. 369, n.c).

¹² Metaneira için bk. Dillon 2002, s.195.

Eserinde, Lysias'ın Sokrates için bir savunma konuşması yazdığını ve bunu ona 'yargılamasında kullanması için' teklif ettiğini konu etmiştir (quam edisceret ut pro se in iudicio uteretur, Cic. De or. 1. 231).

3. Lysias'ın hitabet sanatı ile ilişkisinin söylevleri üzerinden değerlendirilmesi

Atina'da göçmen statüsünde yaşayan ve görevini icra eden Lysias, Otuzlara karşı bizzat demokratik devrimi desteklemişken, devlete verdiği her türlü destek neticesinde demokratik lider Thrasybulos tarafından kısa bir süre yurttaşlık ödülüne dahi layık görülmüşken, müvekkilleri farklı yaşam tarzlarından ve siyasi geçmişlerden olmuştur. Öyle ki Lysias'a atfedilen otuz altı söylev ayrı ayrı incelendiğinde hatibin kimliği ile sanatı arasında doğrudan pozitif ya da negatif bir korelasyon olduğu sonucuna ulaşmak mümkün görünmez. Buna göre, kendi taşıdığı göçmen kimliği ya da demokrasi tarafındaki duruşu her söylevinde sabit değildir.

Bu bağlamda örneğin 5 numaralı söylevinde kendisi gibi bir göçmenin hakkını savunurken, *22 numaralı söylevinde ticarete usulsüzlük yapan göçmenlere karşı durmuş, onlara karşı bir söylem geliştirmiştir*. Aynı biçimde, 18 numaralı söylevinde *kendisi gibi demokrasi tarafında durup Otuzlar rejimine direnmiş, onlar yüzünden mülkünü kaybetmiş bir adamın uğradığı haksızlık karşısında onun savunma konuşmasını hazırlarken diğer taraftan 25 numaralı söylevinde Otuzlar oligarşisini desteklemekle suçlanan bir adamın savunma konuşmasını da yazmıştır*. Bunu yaparken ise *demokrasinin kötü işleyen taraflarını da dile getirmektedir*. 21 numaralı söylevi ise rüşvet alma suçlamasına karşı yapılmış olan bir savunma konuşması olarak hazırlanmıştır ancak savunma, bütünüyle suçlanan kişinin yapmış olduğu kamusal hizmetlerin övgüsü üzerine oturtulmuştur. Lysias'ın konu edilen bu söylevleri üzerine kısa bilgiler ve konumuzla ilintili olarak söylevler içinden öne çıkarılabilecek olan Yunanca cümleler ve çevirileri aşağıdaki gibidir:

3.1 Lysias 5: Kallias'ın Tapınak Hırsızlığı Suçlamasına Karşı Savunması

Bu konuşma, varlıklı bir göçmen olarak Atina'da yaşayan Kallias'ın karşı karşıya kaldığı bir suçlamaya karşı hazırlanmış olan bir savunma konuşmasıdır. Kallias, ileri yaştta ve maddi olarak iyi durumda olan bir göçmendir (Lys. 5.2). Kallias'ın köleleri, özgürlükle ödüllendirilmeyi umarak, onu kutsal şeylere saygısızlık yapmakla suçlamışlardır (Lys. 5.4-5).¹³ Konuşma metni, çok büyük oranda kayıp olduğu için suçlama ya da dava metni üzerine fazla yorum yapma olanağı sunmaz (Todd, 2000, s. 58). Buna rağmen bu kısa metinde hatibin bir göçmen için yazdıkları dikkat çekmektedir:

Lys. 5.2.1-4: ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτως μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ὧν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι·

Böylece onun bu şehirde bir "metoikos" (göçmen) olarak öyle bir şekilde yaşamaya devam edeceğini sanıyordum ki, böylesine suçlamalarla bu kadar büyük bir tehlikeye düşmesinden çok daha önce sizden bir iyilik göreceğini düşünüyordum.

Lys. 5.3: ὁμᾶς δὲ ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ τοῦτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλία μὲν οὐδεὶς πώποτε οὐτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὐτε ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὁμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲ σχών αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφίκται, οὗτοι δὲ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολλῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἰτίοι γεγεννημένοι περὶ ἐλευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους.

Siz ise, hizmetkârların sözlerini güvenilir sayıp, bunlarınkini güvenilmez saymanın uygun olup olmadığını düşünmelisiniz. Çünkü şunu göz önünde bulundurmalısınız ki, Kallias'a bugüne kadar ne sıradan bir yurttaş ne de bir yönetici herhangi bir suçlamada bulunmuştur. Bu kentte yaşamış ve sizlere birçok iyilik yapmış olmasına rağmen, bu yaşına kadar hiçbir suçla itham edilmemiştir.

¹³ El yazması başlığı, suçlamaya neden olan şeyin hierosulia olduğuna işaret etmektedir. Bu, kutsal şeylerin çalınması anlamına gelir ancak bu terim, örneğin kutsal bir hazineye karşı işlenmiş olan bir suç için de kullanılabilir. Todd, 2000, s. 58.

Oysa bu kişiler tüm yaşamları boyunca büyük hatalar yapmış ve birçok kötülük deneyimlemiş olmalarına rağmen; sanki bir iyiliğe sebep olmuş gibi, şimdi özgürlük adına konuşmalar yapmaktalar.

Lys. 5.4.5: καίτοι τοὺς τοιοῦτους οὔτε κατηγοροῦντες οὔτε μάρτυρας πιστοῦς χρὴ νομίζειν εἶναι, οὔτινες αὐτοὶ μεγάλα κερδαίνοντες περὶ ἐτέρων ποιῶνται τοὺς λόγους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅσοι τῷ δημοσίῳ βοηθοῦντες εἰς κινδύνους σφᾶς αὐτοὺς καθιστᾷσιν.

Yine de böyle insanları suçlayıcı (davacı) ya da tanık olarak güvenilir saymamamız gerekir; zira bu kimseler, başkaları hakkında konuşurken kendileri büyük kazançlar elde ederler. Oysa, çok daha güvenilir kabul etmemiz gerekenler, kamu yararına hizmet eden ve kendi kendilerini tehlikeye atan kişilerdir.

3.2 Lysias 22: Tahıl Satıcılarına Karşı (Suçlama)

Bu söylev ise yukarıdakinin aksine göçmen karşıtı söylemleri ile dikkat çekmektedir. Atina'nın Pers varlığı nedeniyle Kıbrıs'tan tahıl ithalatının sekteye uğradığı, fiyat istikrarsızlıklarının yaşandığı bir dönemde hazırlanmıştır (Lamb, 1967, s. 490; Todd, 2000, s. 239). Konuşma içindeki suçlamalar, piyasadaki fiyat istikrarsızlıklarının nedeni olarak görülen, göçmenlerden oluşan tüccarlara yöneltilmektedir. Bunlar, yasanın sınır olarak koyduğu ölçünün üzerinde tahıl satın almakla (Lys. 22.5) ve satarken de devletin uygun gördüğünden çok daha fazla fiyat belirleyip kar etmekle (Lys. 22.12) suçlanmaktadır. Üstelik bu adamların, kazanç umuduyla devletin başına gelen talihsizliklerden bile memnuniyet duydukları, barış zamanında dahi bunlar tarafından dara sokuldukları aşağıdaki cümlelerde konu edilmektedir:

Lys. 22. 14-15: τάναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει· τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τίμιον τὸν σῖτον πωλῶσιν. οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὀρώσιν, ὥστε τὰς μὲν πρότεροι τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν, ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας συνειληφθῆναι, ἢ τὰ ἐμπόρια κεκλῆσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν ἀπορρηθῆσθαι, καὶ εἰς τοῦτ' ἐχθρὰς ἐληλύθασιν, ὥστ' ἐν [τοῦτοις] τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ὑμῖν, ὥσπερ οἱ πολέμιοι. ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, συναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἂν ὅποσοντινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλωμεν. ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πολιορκούμεθα.

Nitekim onlara fayda sağlayan şeyler, diğerleri için tam tersine olan durumlardır. Onlar en fazla kârı, kentte kötü bir haber yayıldığında ve buğdayı pahalı fiyattan satabildiklerinde elde ederler. Bu nedenle sizin felaketlerinizi öyle bir memnuniyetle izlerler ki, bir kısmını herkesten önce öğrenirler bazılarını da kendileri uydururlar; Karadeniz'deki gemilerin batırıldığını, Spartalıların tarafından denize açılan gemilerin ele geçirildiğini, ticaret yollarının kapandığını ya da barış antlaşmalarının bozulmak üzere olduğu söylentisi yayarlar. Onların düşmanlığı öyle bir noktaya varmıştır ki, sanki düşmanlarınız gibi böyle zamanlarda size karşı komplo kurarlar. Çünkü siz en çok buğdaya ihtiyaç duyduğunuzda, onu ellerinde tutarlar ve satmak istemezler ki fiyat üzerine pazarlık yapılmasın, aksine onlardan herhangi bir fiyata satın alıp gidebilirsek memnun olalım. Bu nedenle bazen barış zamanında bile onlar tarafından kuşatma altına alınıyoruz.

3.3 Lysias 18: Nikias'ın Erkek Kardeşinin Mülküne El Konulması Üzerine

Söylev, Eukrates adlı bir Atinalının, Otuzlar tarafından MÖ 404'te öldürüldükten sonra mülküne el konulmasına ilişkin çıkarılan kararnameye itiraz etmek üzere hazırlanmıştır. Eukrates, Atinalı ünlü komutan Nikias'ın iki erkek kardeşinden biridir. Nikias'ın diğer erkek kardeşi Diognetos da oligarşinin kurulmasına karşı çıktığı için MÖ 404'te Otuzlar tarafından öldürülmüştür (Lamb, 1967, s. 399). Dolayısıyla hazırladığı bu konuşmada Lysias, yaşam öyküsü kendininkine benzer bir ailenin savunmasını yapmaktadır. Söylevde ısrarla Otuzların zulmüne uğrayan Nikias ve iki erkek kardeşinin Atina'ya hizmetleri, demokrasiye sadakatleri konu edilmektedir.

Lys. 18.2.1-4: ἐκεῖνος γὰρ ὅσα μὲν τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος ὑπὲρ τοῦ πλήθους τοῦ ὑμετέρου ἔπραξε, πανταχοῦ φανήσεται πολλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γεγεννημένος, πλεῖστα δὲ καὶ μέγιστα κακὰ τοῦς πολεμίους ἐργασμένος.

Nitekim o, kendi düşüncesine başvurarak sizin halkınızın uğruna ne kadar şey yaptıysa, kentin yararına her yerde birçok iyi şeyin sebebi olmuş, düşmanlara karşı ise en büyük ve en çok zararları vermiş biri olarak görünecektir.

Lys. 18.4: Εὐκράτης τοῖνυν, ἀδελφὸς μὲν ὢν ἐκείνου, πατήρ δ' ἐμός, ἤδη τῆς τελευταίας ναυμαχίας γεγενημένης φανεράν ἐπεδείξατο τὴν εὐνοίαν ἣν εἶχε περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον· ἡττημένων γάρ ἐν <τῇ> ναυμαχίᾳ στρατηγὸς ὕφ' ὧν ἡρήμενος, καὶ παρακαλούμενος μετέχειν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐπιβουλεύοντων τῷ πλήθει, οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πειθεσθαι...

Bu nedenle, onun kardeşi benimse babam olan Eukrates, son deniz savaşının gerçekleşmesinden hemen sonra sizin halkınıza¹⁴ (demokrasiye) olan bağlılığını açıkça göstermiştir. Çünkü deniz savaşında yenilgiye uğrandığında, sizin tarafınızdan komutan olarak seçilmişti ve halkınıza karşı komplo kuranlar tarafından oligarşiye katılması için davet edildiği halde, onlara boyun eğmeyi reddetti...

3.4 Lysias 25: Demokrasinin Yıkılmasına Karşı Savunma

Bu konuşma ise Otuzlar oligarşisini desteklemekle suçlanan bir adamın savunması için hazırlanmıştır ve savunmanın, kamusal inceleme (dokimasia) sürecinde verildiği düşünülmektedir (Todd, 2000, s. 260). Söylevde, suçlanan kişinin en iyi yurttaşlardan olduğu ve aslında iftiraya uğradığı öne sürüldükten sonra (Lys. 25.2-3) oligarşik hiziplerle beraber hareket ettiğine dair asla bir şahit bulunamayacağı ve sadece onların kendisine dokunmamış olmalarından dolayı işbirlikçilikle itham edildiği belirtilmektedir (Lys. 25.18). Konuşmanın ilgi çeken tarafı ise demokrasi yönetiminde gerçekleştirilmiş olan suistimalleri konu etmesi ve dolaylı da olsa bu rejime bir eleştiri sunmuş olmasıdır. Bu bağlamda aşağıdaki cümleler öne çıkarılabilir:

Lys. 25.19: Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶνδε, ὃ ἄνδρες δικασταί. πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ τῶν τῆς πόλεως πραττόντων πολλοὶ μὲν τὰ δημόσια ἐκλεπτον, ἔνιοι δ' ἐπὶ τοῖς ὑμέτεροις ἐδωροδόκουν, οἱ δὲ συκοφαντοῦντες τοὺς συμμάχους ἀφίστασαν. καὶ εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τοῦτους μόνους ἐτιμωροῦντο, ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ ὑμεῖς ἂν αὐτοὺς ἡγεῖσθε· νῦν δὲ, ὅτε ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων τὸ πλῆθος κακῶς ποιεῖν ἤξιουν, ἡγανακτεῖτε, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι τὰ τῶν ὀλίγων ἀδικήματα πάσῃ τῇ πόλει κοινὰ γίγνεσθαι.

Sayın yargıçlar, bunları da göz önüne almanız gerekir. Çünkü hepiniz biliyorsunuz ki, önceki demokrasi döneminde, devlet (kentin) işlerini yürütenlerden birçoğu kamu mallarını çalıyordu, bazıları sizin için rüşvet alıyordu, bir kısmı ise müttefikler isyan ediyor diye iftira atıyordu. Eğer Otuzlar yalnızca bu kişileri cezalandırsaydı, siz de onları erdemli insanlar olarak kabul ederdiniz. Oysa şimdi, onlara karşı hata yapanlar yüzünden halkın çoğuna (demokrasiye) zarar vermeyi uygun bulduklarında siz buna öfkeleniniz, çünkü birkaç kişinin suçlarının tüm kentin ortak kaderi olmasını korkunç bir durum olarak değerlendirdiniz.

3.5 Lysias 21: Rüşvet ya da Zimmete Para Geçirme Suçlamasına Karşı (Adı Belirtilmemiş) Savunma

Bu söylev, rüşvet alma ya da zimmetine para geçirme suçlamasına karşı yapılmış olan bir savunma konuşması olarak hazırlanmıştır. Sanık, ülkesine ihanet etmesi için rüşvet almakla suçlanır (Lys. 21.21). Ancak Lysias, onun bu türden bir adam olmadığına kanıtı olarak ısrarla üstlendiği seçkin kamu hizmetlerini (Lys. 21.1-11) işaret etmektedir. Kamu adına bunca masraftan kaçınmaması onun bu suçu işlemediğinin ve iyi bir yurttaş olduğunun kanıtı olarak sunulmaktadır. Üstelik devlet adına bunca masrafı, devlet hazinesinin zorda olduğu bir dönemde yapmış (Lys. 21.13) olması da kıymetli görülmüştür. Sanık, devletin ekonomik zorluklar içinde olduğu bir dönemde kamu törenlerine büyük harcamalar yaptığı için gururludur ve tek beklentisi beraat etmektir (Lamb, 1967, s. 474-475). Lysias da hazırladığı savunma konuşmasında sanığın mülkünü merkeze yerleştirmiş ve mülkünün bolluğu nedeniyle suçlandığını ancak harcamalarının bolluğu sayesinde kurtulmayı beklediğini belirtmektedir:

¹⁴ Metinde de kullanılan *pldthos* kavramı, seçkin azınlık olan *oligos*'a karşılık olarak, çoğunluğa yani halk egemenliğine ve dolayısıyla demokrasiye işaret etmektedir (Sinclair, 1991, s. 17; Powell, 2016, s. 51).

Lys. 21.16-17: ἡγοῦμαι δ', ὃ ἄνδρες δικάσται (καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἀχθεσθῇ), πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς ὑπὸ τῶν ζητητῶν ἀπογραφῆναι τὰ ἐμὰ ἔχειν, ἢ ἐμὲ νυνὶ κινδυνεύειν ὥς τοῦ δημοσίου χρήματα ἔχοντα. τοιοῦτον γὰρ ἐμαυτὸν τῇ πόλει παρέχω, ὥστε ἰδίᾳ μὲν ζῶν φείδομαι, δημοσίᾳ δὲ λειτουργῶν ἥδομαι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς περιοῖσι μέγα φρονῶ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς εἰς ὑμᾶς ἀνηλωμένοις, ἡγούμενος τούτων μὲν αὐτὸς αἴτιος εἶναι, τὴν δ' οὐσίαν ἐτέρους μοι καταλιπεῖν, καὶ διὰ ταύτην μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀδίκως συκοφαντεῖσθαι, δι' ἐκεῖνα δὲ ὑφ' ὑμῶν δικαίως σφύζεσθαι.

Sayın yargıçlar, hiçbiriniz kızmasın ama düşünce şudur ki, devlet hazinesinden para bulundurma suçlamasıyla benim şu an tehlike altında olmamdan ziyade, denetçi tahsildarların benim sahip olduğum malların listesini size sunmaları daha adil olurdu. Çünkü ben kendimi kente öyle bir şekilde sunuyorum ki, özel yaşamımda tutumlu davranırken, kamusal görevlerimi (leitourgia) yerine getirmekten keyif alıyorum. Üstelik, fazlalıklarımla değil sizin için yaptığım harcamalarla gurur duyuyorum; nitekim bu işlerin (harcamaların) sorumlusunun bizzat kendim olduğumu düşünüyorum, mal varlığımı ise bana başkaları bıraktı. Tam da bu nedenle düşmanlarım tarafından haksız yere iftiraya uğrarken, onlar (olup bitenler) aracılığıyla sizin tarafınızdan adilane şekilde korunacağım.

Sonuç

Anlatılanlardan hareketle hatip Lysias'ın farklı davalarla ilintili olarak hazırladığı söylevlerde konulara bağımsız olarak yaklaştığı, savunmasını yaptığı davalı ya da savını desteklediği davacının hak arayışlarında bütünüyle sanatını icra çabasında olduğu görülmektedir. Öyle ki (Pseudo) Plutarkhos'un aktarımına göre hatibin onca dava içinden yalnızca ikisini kaybetmiş olması da bu sonucu desteklemektedir. Ayrıca yine anlatılanlardan hareketle, özellikle toplumda aksaklığa yol açan herhangi bir durumda kendinin de üyesi olduğu göçmenlerin ya da savunduğu demokrasinin dahi onun sanatının vurucu gücüyle karşı karşıya kalabildiği görülmektedir. Dolayısıyla söylevlerinde ideolojik olabilecek herhangi bir yaklaşıma saptanmadığını belirtmek mümkündür. Lysias'ın hitabetinin çağları aşmış bugüne uzanan ünü de onun bu duruşunun ve sanatını icra ederken gösterdiği mahirliğin en büyük kanıtıdır.

Kaynakça

Antik Kaynaklar

- Arist. *Rh.* (Aristoteles, *Rhetorica*) = Metin: Ross, W. D. (ed.) (1964). *Aristotelis ars rhetorica* (ilk basım 1959). Oxford: Clarendon Press.
- Cic *De or.* (Cicero, *De Oratore*) = Metin: Wilkins, A. S. (ed.) (1902). *M. Tulli Ciceronis Rhetorica*, Vol.1. Oxford: Clarendon Press.
- Diog. Laert. (Diogenes Laertios, *Vitae philosophorum* = *Bioi kai gnōmai tōn en philosophia eudokimēsantōn*) = Metin: Long, H. S. (ed.) (1966). *Diogenis Laertii vitae philosophorum*, Vol. 1-2, (ilk basım 1964). Oxford: Clarendon Press. Çeviri: Şentuna, C. (2004). *Diogenes Laertios: Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri*. İstanbul: YKY.
- Dem. 59 (Demosthenes, oratio 59: *In Neaerem*) = Metin: Rennie, W. (ed.) (1960). *Demosthenis orationes*, Vol.3, (ilk basım 1931). Oxford: Clarendon Press.
- Lys. 5 (Lysias, oratio 5: *huper Kalliou hierosulias apologia* = *ὑπὲρ Καλλίου ἱεροσυλίας ἀπολογία*) = Metin: U. Albini (ed.) (1955), *Lisia, I discorsi*, Florence: Sansoni.
- Lys. 18 (Lysias, oratio 18: *peri tēs dēmeuseōs tōn tou Nikiou adelphou epilōgos* = *περὶ τῆς δημεύσεως τῶν τοῦ Νικίου ἀδελφου ἐπίλογος*) = Metin: U. Albini (ed.) (1955), *Lisia, I discorsi*, Florence: Sansoni.
- Lys. 21 (Lysias, oratio 21: *apologia dōrodoxias aparaschmos* = *ἀπολογία δωροδοκίας ἀπαράσημος*) = Metin: U. Albini (ed.) (1955), *Lisia, I discorsi*, Florence: Sansoni.
- Lys. 22 (Lysias, oratio 22: *kata tōn sitopolōn* = *κατὰ τῶν σιτοπωλῶν*) = Metin: U. Albini (ed.) (1955), *Lisia, I discorsi*, Florence: Sansoni.

Lys. 25 (Lysias, oratio 25: δῆμου καταλύσεως ἀπολογία) = Metin: U. Albin (ed.) (1955), *Lisia, I discorsi*, Florence: Sansoni.

Plut. Vit. X. or. (Plutarkhos, *Orationes*; 10: *Vitae decem oratorum* = *Bioi tōn deka rhētorōn*) = Metin: J. Mau (ed.) (1971), *Plutarchi moralia, vol. 5*, Leibzig: Teubner. Çeviri: H. N. Fowler (1960). *Plutarch's Moralia, Volume X*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Modern Kaynaklar

Dillon, Matthew. (2002). *Girls and Women in Classical Greek Religion*. New York: Routledge.

Fowler, H. N. (1960). *Plutarch's Moralia in fifteen volumes*, vol. X, 771E – 854D, with an English Translation. London: William Heinemann.

Lamb, Walter. (1967). *Lysias: With An English Translation*. London: William Heinemann.

Pernot, Laurent. (2005). *Rhetoric in Antiquity*. Translated by W. E. Higgins. Washington: Catholic University of America Press.

Powell, Anton. (2016). *Athens and Sparta: Constructing Greek Political and Social History from 478 BC*. London, New York: Routledge.

Sinclair, R. K. (1991). *Democracy and Participation in Athens*. Cambridge: Cambridge University Press.

Todd, Stephen C. (2000). *Lysias: The Oratory of Classical Greece*, vol. 2. Austin: University of Texas Press.